

GOEDE TIJDEN

EDZARD MIK

Goede tijden

ROMAN

2009

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

De schrijver ontving voor het schrijven
van deze roman financiële ondersteuning van
het Fonds voor de Letteren

Copyright © Edzard Mik
Vormgeving omslag Studio Jan de Boer
Foto voorzijde omslag Photo Alto/Matthieu Spohn
Foto auteur Giuliyani
Vormgeving binnenwerk Adriaan de Jonge
Druk Clausen & Bosse, Leck
ISBN 978 90 234 5421 2
NUR 301

www.debezigebij.nl

DE VAL

Julia trok haar slipje omlaag en verdween uit de spiegel, alleen haar kruin was nog zichtbaar, en, dreigend erboven, het gevaarte van de stortbak.

Ze keek naar haar benen. Strak en glad waren ze, nauwelijks nog háár benen. Ze had ze geschoren, ze schoor ze altijd als ze naar Sjef ging. Aantrekkelijk hoefde ze voor hem niet te zijn, gladde benen deden er in hun vriendschap niet toe, maar van beenharen ontdaan voelde ze zich gereinigd en van zichzelf verlost en daarmee ontvankelijk voor zijn gave om haar van de grond te tillen en te verheffen.

Buiten het toilet gerommel, Vink die zijn jas pakte.

‘Als je daar gaat wachten, lukt het helemaal niet met plassen,’ riep ze, en ze hoorde hem naar de woonkamer lopen en de deur sluiten. Hij was lief voor haar geweest en had lekker gekookt. Hij had er zelfs op aangedrongen met haar naar Sjef te gaan. Ik moet mijn stroefheid maar eens aan de kant zetten, ik wil die vriend van jou beter leren kennen, had hij gezegd. En na maanden had hij haar weer aangekeken, met een lange, gespannen blik die hij probeerde te verzachten door er uit alle macht bij te glimlachen.

Waar ze zijn generositeit aan te danken had, wist ze niet. Ze durfde het zich niet eens af te vragen en was op slag verkrampst geraakt. Zoals toen ze elkaar pas had-

den ontmoet en hij voor haar kookte in zijn spelonk, een klein, vochtig appartement dat als een schandvlek tussen de huizen was weggemoffeld; de pasta kookte over, de kalfsfricandeau bakte aan, in de koffie strooide hij zout, maar hij keek haar aan, alles wat er misging was voor haar het verheugende maar ook angstaanjagende bewijs dat hij haar aankeek. Meteen na de koffie was ze gevlucht, en ze herinnerde zich hoe hij verbouwereerd in de deuropening had gestaan, een kurkentrekker in zijn hand.

Het schemerde en donkerte nestelde zich in de kamer. Vink liet zich in een fauteuil zakken. Dat plassen van Julia kon nog wel even duren. Vroeger had het hem ontroerd als hij haar ineengedoken op de wc had zien zitten, haar voeten wijd uiteen, haar knieën bij elkaar, haar schaamhaar wegglippend tussen haar dijen en haar hoofd schuin naar hem opgericht, alsof ze iets ondeugends deed. Toen kon ze nog plassen als hij erbij stond. Maar zijn ontroering was verdwenen en zij voelde zich geremd, kneep af als ze hem dichtbij wist.

Het regende al een etmaal niet meer, maar de Maas bleef stijgen. Het rivierwater drong nu ook hun straat binnen; als hij iets opzij boog, kon hij zien hoe het het Filmhuis al haast had bereikt. Een goede gelegenheid om *Titanic* weer eens te draaien, en dan vanzelfsprekend met een strijkje in de foyer, dacht hij.

Een vrachtwagen stopte, en mannen stapten uit. Ze droegen oranje pakken en deden de klep van de laadbak omlaag en begonnen met het uitladen van zandzakken. Lusteloos trokken ze de zakken tot aan de rand en lieten ze op de stoep ploffen, uit niets bleek dat ze

geloofden dat die zakken ertoe zouden doen. Maar bewoners stroomden toe en verdrongen zich rond de vrachtwagen, duwden elkaar, maakten ruzie, sleepten de zakken naar hun huis en barricadeerden hun voordeur. Misschien verwelkomden ze de ramp, gaven ze zich eraan over, maar van hun spulletjes konden ze geen afscheid nemen, hun spulletjes waren hun dierbaarder dan de onverwachte levensvervulling die het wassende water hun bracht. Vink zag ze al zijn kantoor binnenkomen, jammerend dat het rivierwater naar binnen was gesijpeld. 'Die zakken deugen niet, ze kunnen niet eens goede zakken maken. Ze zitten daar maar op het stadhuis en loeren de godganse dag naar buiten en laten het gewoon gebeuren, al die regen en het vocht in de muren en het water dat bij ons tot in de keuken staat. Het kan ze allemaal niets schelen, als ze hun zakken maar kunnen vullen. Zakkenvullers zijn het, maar het zijn wel onze belastingcenten. Wat vindt u daar nou van, meester Vink!'

Wat had hij hun te zeggen? Geniet van de ramp, omarm de ramp als een geschenk uit de hemel en laat je niet weerhouden door de vloerbedekking en het wandmeubel?

De laatste zak werd weggesleept, er bleef een beetje zand liggen, zandsporen waaierden uit naar alle huizen. Het was niet in zijn hoofd opgekomen om hun huis te beschermen, en het luchtte hem op toen de vrachtwagen vertrok en de bewoners over de zakken heen klauterden en in hun huizen verdwenen.

Regen viel in fijne druppels omlaag, de zandsporen waren al haast niet meer te zien. Vink keerde de auto en

reed de straat uit. Julia zat stil naast hem, lantarenlicht gleed over haar gezicht en liet het verloren weer achter. Hij moest denken aan de vorige nacht. Regenvlagen geselden het raam, schaduwtakken zwiepten heen en weer, tussen de gordijnen jakkerde de nachtmerrie van een rafelig, vuil oranje wolkendek, maar in de kamer kwam alles tot stilstand en sloeg in donkere vormen neer. Roerloos lag ze naast hem, hij kon haar zelfs niet horen ademen. Het beangstigde hem, maar hij kon zijn ogen niet van haar afhouden, hij moest en zou in haar doordringen.

Ze ontblootte haar tanden, controleerde haar lippenstift in de achteruitkijkspiegel, verwijderde voorzichtig een teveel aan mascara van haar wimpers. Vink voelde zich schuldig. Over Batta had hij haar nog niets verteld, maar ze zou hoe dan ook over zijn arrestatie te weten komen, het was niet te vermijden dat ze het de volgende dag in de krant zou lezen of bij de bakker zou horen. 'Die advocaat, die Vink, dat is toch uw man? Hoe kan hij dat eigenlijk over zijn hart verkrijgen: een moordenaar verdedigen? Een man die zijn eigen vrouw vermoordt!'

Voor de zoveelste keer die dag vroeg hij zich af of hij het Julia kon aandoen om Batta te verdedigen en Sjerin te betrekken. Ze zou het vreselijk vinden, ze zou het hem nooit vergeven als hij de verdenking van moord naar haar dansvriend zou doorschuiven. Maar hij beseftte dat zijn twijfel uiteindelijk weinig met haar te maken had; hij zou elk excuus aangrijpen om afstand van de advocatuur te nemen en Batta te weigeren.

'Je kunt niet eeuwig je onschuld blijven koesteren,' had Baeten gezegd, de piketadvocaat die de dierenbe-

schermer aan hem had overgedragen. ‘Niemand ziet je als je alleen maar crepeergevallen doet, je bestaat niet eens als je alleen maar crepeergevallen doet, een moordzaak geeft cachet aan een advocatenpraktijk. We hebben moorden nodig, de hele samenleving snakt naar moorden zoals een drenkeling naar lucht. Moorden schudden ons door elkaar, ze bevrijden ons van het brave, het altijd maar goed willen doen. En we weten dat moordenaars het gelijk aan hun zijde hebben. We zouden het liefst zélf moorden, maar laten moordenaars het moorden voor ons doen, ze offeren zich voor ons op. Overigens is haar lichaam nog niet gevonden, je kunt nog alle kanten uit met de zaak. Maar als jij het niet wil doen...’

Misschien werd in de balie over zijn ambivalente houding geroddeld. Het was bekend dat hij als jurist onovertroffen was en zowat alle moeilijke conclusies en beroepsschriften voor zijn kantoorgenoten schreef, hij had een van de meest gerenommeerde advocaten uit het arrondissement kunnen zijn. Maar hij draaide om de advocatuur heen, hij wilde er maar niet helemaal mee samenvallen, hij was advocaat en géén advocaat tegelijk, hij walgde van de praatjes en handigheidjes die vastgebakken zaten aan de advocatuur, de spelletjes waarvan zijn collega’s opgewonden begonnen te glimmen, het was hem veel te makkelijk advocaat te zijn en je nergens over te hoeven uitspreken. Zaken waarin hij zich nadrukkelijk als advocaat moest manifesteren, zoals moord, verkrachting, drugshandel en miljoenenclaims, droeg hij zo veel mogelijk over aan zijn kantoorgenoten. Liever liet hij zich in met de sukels en stumpers; niet dat hij geloofde ze werkelijk te

kunnen helpen, ze modderden maar wat aan, ze struikelden van huurschuld naar echtscheiding, van uitkeringsfraude naar diefstal van ondergoed, maar hij herkende zich in hun verzoek: red ons. Zijn vader had gelijk: een hopeloos verzoek, dat je kennelijk uitlokte als je een bord met ‘advocaat’ of ‘huisarts’ op de muur schroefde. Alleen was het wat Vink betreft een oprecht verzoek, het enige dat geen leugen was.

Auto’s glommen, in de winkelstraten deinden paraplu’s. De eerste weken van de watersnood was het animo om te winkelen drastisch gezakt, maar mensen waren eraan gewend geraakt, ze wisten amper meer wat het was om zonder regenpak of paraplu naar buiten te gaan en waren in de winkelstraten teruggekeerd, massaler nog omdat ze beseften dat het wellicht hun laatste kans was.

‘Kun je even parkeren?’ vroeg Julia, ‘ik wil naar de Bijenkorf. Ondergoed kopen voor je vader.’ En toen Vink niet reageerde: ‘Hij heeft daar in die sporthal niets, hij zit daar maar in zijn stinkende goedje.’

‘Ze zullen zijn kleren toch wel naar een wasserette brengen? Die evacués worden in de watten gelegd, ze hoeven helemaal nergens aan te denken.’

‘Toe, Vink, is het nou zo erg om hem een paar onderbroeken te sturen?’

Even later hield Julia een boxershort omhoog en was hij gedwongen zich zijn vader voor te stellen zoals hij hem bij zijn laatste bezoek aan zijn dijkhuisje had gezien, jaren geleden alweer. Grotendeels naakt had hij aan het aanrecht gestaan en thee gezet, een cracker gesmeerd, zijn magere lichaam leek elk moment te kunnen knappen, uit zijn witte onderbroek staken

dunne oudemannenbenen. Ook zijn voeten waren bleek en Vink begreep niet hoe ze hem nog konden dragen, bij de geringste druk zouden ze als talk verpulveren. Die geëxposeerde vergankelijkheid was voor hem onverdraaglijk – waarom droeg hij niet op zijn minst een kamerjas als hij bezoek had? Het kon zijn vader niets schelen dat hij anderen zijn aftakeling inwreef, hij had het niet eens door, hij beschouwde zichzelf nog als in de kracht van zijn leven; als huisarts kón hij helemaal niet sterven, was hij boven het sterven verheven.

‘Alsjeblieft, Vink, jij kent hem beter, hij is je vader.’

‘Witte onderbroeken, hij draagt alleen witte onderbroeken. En geen boxershorts maar gewoon ouderwetse.’

De koopavond liep ten einde, schouder aan schouder schoof het winkelpubliek de binnenstad uit. Overal lichtten in het waterige straatlicht oranje vlekken op, paraplu's en poncho's die aan evacués waren verstrekt. Ook zij droegen plastic tassen en het liet zich moeilijk voorstellen waarmee ze hun tenten zouden volstouwen en hun leefruimte nog benauwder zouden maken; maar misschien was dat wat ze wilden, hun ruimte opheffen, en met hun ruimte zichzelf.

‘Komen er alleen vrouwen?’ vroeg Vink, en toen Julia niet reageerde: ‘Alexandra, komt zij ook? En Germaine, de vrouw van Batta?’

‘Nou en? Dat mag toch? Ik kan er niets aan doen dat alleen vrouwen inzien hoeveel hij geestelijk te geven heeft.’

‘Geestelijk? Hij zal de lichamelijke dimensie van de

vrouw na zijn scheiding toch niet helemaal hebben afgezworen?’

‘Hij is niet gescheiden, hij woont apart.’

‘Je bedoelt dat hij het nog met zijn vrouw doet?’

‘Alsjeblieft, Vink, dat is niet mijn zaak. En al helemaal niet de jouwe.’ Haar gezicht strak, haar lippen gespannen lijntjes.

Vink haalde zijn hand van het stuur en raakte met zijn vingertoppen haar arm aan.

‘Hij is niet van steen, hij heeft wel eens een vriendinnetje,’ zei ze na enig talmen. ‘Maar bindingen wil hij niet meer. Hij zegt dat hij zo naakt mogelijk wil leven. Naakt en machteloos, als een worm.’

‘Onze toekomst is aan de wormen.’

‘Dat zegt hij ook. Maar hij maakt zich er vrolijk over, hij gelooft niet dat hij meer bestaansrecht heeft dan een worm. Wormen ademen, net als wij. Het is voor hem een bevrijding om in wormen voort te leven: duizenden ademende mondjes in plaats van één. Je zult hem mogen, Vink, hij denkt veel aan jou.’

‘Hij denkt aan mij?! En wat schiet ik daar dan mee op?’

‘Hij denkt aan je, hij houdt van je. Er is niets mooiers dan dat hij van je houdt, een groter geschenk is er niet.’

Zijn appartement lag aan de uiterste rand van de stad. Op de stoep een matras, een winkelwagentje; aan de overzijde van de straat golfdde de velden de nacht in.

In het portaal hing een pislucht en zijn naambordje was een van de vele. Vink betrapte zich erop dat hij teleurgesteld was. Hij had weinig waarde aan Julia’s verhalen toegekend, maar ze hadden op hem ingewerkt,

onwillekeurig was in zijn verbeelding iets buitengewoons aan de voormalige danser blijven kleven en waren hij en zijn flat met een gloed omgeven geweest.

Een klik, en Julia duwde de binnendeur open.

‘Moeten we niet...?’ Vink wees naar de bel bij het naambordje.

‘Hoeft niet. Hij weet dat we er zijn.’

‘Hoe bedoel je?’

‘De deur ging niet vanzelf open...’

In de lift drukte hij op de knop voor de vijfde verdieping. ‘Of gaat-ie ook vanzelf omhoog?’

Hij had Sjef één keer eerder ontmoet. Springend en zich uittrekkend had Julia hem aangewezen; hij stak maar net boven de schappen uit en hield op wonderbaarlijke wijze stand te midden van het opstuwende zaterdagmiddagpubliek.

‘Aanbieding,’ zei hij, en tilde glimlachend een boodschappenmand met gloeilampen hoger. ‘Lucius, Sjef Lucius.’

‘Lucius, Lucius... familie van de officier van justitie?’ vroeg Vink.

Sjef begon nog breder te grijnzen: ‘Mijn vader heeft een passie voor aanklagen, heel gênant. Het aanklagen is verleidelijk, het is een verslaving die je hele persoonlijkheid consumeert. Je voelt je tot de aanklacht aange trokken, je ontleent iets aan het aanklagen, stevigheid, superioriteit, en gaandeweg word je de aanklacht zelf en kun je niets anders meer dan langs rechte lijnen denken en afkeuren en nog eens afkeuren. Je moet hem maar vergeven, we raken allemaal in het een of ander verstrikt; wat een bevrijding lijkt, wordt stevast tot een cel waaruit we niet meer kunnen ontsnappen. Ik

hoop maar dat hij je niet al te zeer lastigvalt. Hij moet niets hebben van advocaten, voor hem zijn advocaten verraders en heulen ze met hun cliënten.'

'Je vader heeft gelijk, we heulen met onze cliënten. Maar er is geen reden om op ze neer te kijken. Ze zijn net als wij en tobben maar wat aan.'

Sjef zette zijn mand neer en greep hem bij zijn schouder: 'Goed zo, goed zo, je hebt gelijk, er is geen verschil, onder tafel houden we allemaal elkaars hand vast. Je mag dan advocaat zijn, maar je begrijpt meer dan mijn vader.'

Zijn ogen melancholiek, hij probeerde nog een glimlach, hief zijn hand en glipte weg in het publiek. Nog een paar keer verraadde zijn bleekblonde vlashaar hem, toen was hij verdwenen. Daar gaat hij dan, dacht Vink, de mislukte danser en standbouwer die zijn vrouw en kinderen in de steek liet en zijn falen op een handige manier heeft omgesmeed tot het bedwelmende imago van iemand die dingen wéét. Alsof falen een verdienste is, een offer dat toegang geeft tot verborgen kennis.

Boven stond de voordeur al open en in een helverlichte woonkamer zag Vink hem op de bank liggen, zijn voeten op de armleuning, zijn handen tegen zijn gezicht om zich af te schermen. Tussen de enorme kussens leek hij zowat te verdwijnen. Er klonk muziek, een tango van Astor Piazzolla, vrouwen zaten bij elkaar en praatten gedempt; ze gingen er helemaal in op en leken Julia en Vink niet op te merken. Julia's vriendin Alexandra wenkte met haar hoofd naar Sjef en trok een ernstig gezicht; hij mocht niet gestoord worden.

Julia stelde Vink aan de vrouwen voor en schoof een

stoel bij. Haar haren vielen langs haar gezicht, verborgen het. Vink bleef staan en had spijt dat hij met haar was meegekomen. Hij begreep waarom hij zo min mogelijk over Sjef en zijn hofhouding had willen horen. Dit was haar wereld, niet de zijne. Deze wereld trok zich niets van hem aan en bestond buiten hem om; in deze wereld was hij afwezig, een dode.

Aangenaam kon hij de flat niet noemen. Niets was uitnodigend of stelde je op je gemak. De stoelen verschillend, de sofa gescheurd, de eettafel onder de vochtvlekken en een van de boekenkasten hing scheef en kon elk moment instorten. Boeken waren er lukraak in gestouwd, sommige staken uit of dreigden van de stapels te glijden. Hij zag alle mogelijke kennis door elkaar gehusseld: populairwetenschappelijke boeken, geschiedenisboeken, fotoboeken, biografieën en boeken over stenen en seksualiteit, boeken over tuinieren, huiselijke reparaties en het construeren van auto's en vliegtuigen, en kookboeken als *Pasta voor beginners* en *De snelle hap*. Kinderboeken en bestsellers waren er ook, moeilijke werken kon hij niet ontdekken.

Alleen de iconen aan de muur gaven de flat nog iets van een diepzinnige sfeer. Een icoon met veel goud en oranje kwam Vink bekend voor, Julia had hem uit hun slaapkamer genomen en aan Sjef gegeven toen hij zijn gezin verliet en zich tot het orthodoxe geloof bekeerde. Alle heiligen hadden een baard en een kalme, indringende blik, en met die blik overzagen ze het vertrek en suggereerden dat de chaos ertoe deed en betekenis had; het was alsof ze zeiden: kijk eens goed, er staat niet wat er staat, die verzameling stoelen is krankzinnig, de vochtvlekken op de tafel zijn verdacht, de

scheuren in de bank zijn messteken en de wanorde van de boeken getuigt van bezetenheid.

Sjef keek in zijn richting, maar of hij hem zag, wist Vink niet; zijn kijken was meer een staren in een verte achter hem, alsof hij liggend op de bank in een ander universum verkeerde, een universum waarin alles nog gasachtig en doorzichtig was en het kijken geen einde had.

Hij kwam overeind, liep met uitgestoken hand op Vink toe.

‘Ouwe meuk,’ zei hij, en hij liet zijn blik ostentatief door de kamer glijden. ‘Van vrienden bij elkaar gesprokkeld. Ik heb het niet zo op stijl. Stijl is een misverstand, een valkuil voor iedereen die te kampen krijgt met welvaartsgroei. Stijl is de kramp waarin mensen schieten als ze zich vervelen. Alleen met dat houten masker ben ik ingenomen, voor het overige interesseren spullen me geen moer, zelfs niet als drager van herinneringen. Herinneringen worden overschat en zijn nóg een manier om de verveling te verdrijven. Maar verveling moet je niet verdrijven of bestrijden, maar toelaten. Je moet helemaal in de verveling opgaan, dan heb je er ook geen last meer van.’

Hij hief zijn armen, ‘ik ga weer liggen, ik ben honds-moe, dit leven deugt van geen kanten, maar dat hoeft ik jou niet te vertellen. Goed dat je bent gekomen, Julia heeft het vaak over jou. Maak het je gemakkelijk, er is drank in de keuken, de dames helpen je wel,’ en hij pakte hem bij de schouders en omarmde hem.

Klein was hij, maar ook pezig, steviger dan Vink had verwacht. Hij hield Vink lang vast, en toen hij hem losliet, was het alsof hij hem van zich afduwde. Vervol-

gens vlijde hij zich weer tussen de kussens en sloot zijn ogen.

‘Hij maakt zich zorgen over Germaine,’ fluisterde Alexandra. ‘Ze is al een paar weken niet geweest. Ze heeft ook niets meer van zich laten horen.’

‘Misschien is ze ziek,’ zei Julia met dunne stem.

‘Dan belt ze hem helemaal de oren van zijn hoofd.’

‘Maar waarom zou er iets aan de hand zijn? Ze is niet de eerste die er even geen zin meer in heeft. Ze duikt wel weer op.’

‘Germaine blijft nog geen dag weg, dat weet jij net zo goed als ik. En je weet ook hoeveel prijs Sjef erop stelt dat ze elke dag komt.’

‘Misschien mag ze niet van haar man. Die Batta is nogal een fanaticus. Vink heeft me een keer naar hem meegenomen, toen hij die zaak tegen het ganzensloan had gewonnen. Ze zat volledig bij hem onder de plak, ze liep de hele avond te draven.’

‘Ik dacht ze haar gang mocht gaan. Ze heeft me wel eens verteld dat hun huwelijk niets meer voorstelt. Maar hij ziet een scheiding niet zitten. Katholiek hè.’

Alexandra legde haar handen op Julia’s knieën, Julia keek ernaar alsof het krabben waren. Strepen regen lichtten op in het schijnsel van de flat, losten op in het donker. Van het uitzicht bleef niets over, de kamer was op zichzelf teruggeworpen. Ook Vink werd scherp uitgelijnd en kon met geen mogelijkheid aan zichzelf ontsnappen, hij was te lang en te groot en deed onaards aan met een hoofd als een hemellichaam en dunne, asblonde krullen als interstellair gaswolken. Hij was misplaatst, hij verbrak de intimiteit tussen haar en Sjef

en tilde haar uit die ijle sfeer waarin alles vanzelf leek te gaan, en al wist ze dat het volstrekt onredelijk was, toch kon ze de gedachte niet van zich afzetten dat hij er schuld aan droeg dat Sjeff al te veel op Germaine gesteld was geraakt.

‘Sjeff durft haar niet te bellen.’ Kim blies zowat in haar oor. Ze had een vurig rouge op haar wangen, als koortsblosses. ‘Hij wil ook niet dat wij ons ermee bemoeien. Maar misschien kunnen wij haar toch even bellen, gewoon, als vriendinnen. Weet jij haar telefoonnummer? Haar achternaam? Ze kwam toch via jou?’

‘Als hij niet wil dat we ons ermee bemoeien, moeten we dat ook niet doen.’ Dat was het laatste wat Julia zei, het gesprek liet ze verder aan zich voorbijgaan. Ze zag Vink staan, ze zag hem het ene na het andere boek uit de boekenkast trekken en erin bladeren, en wenste dat hij weg zou gaan. Hoe bestond hij het om in zijn boekenkast te neuzen en zijn boeken open te slaan alsof het zijn eigen boeken waren. Zou hij zich die onbeschaamdheid in de advocatuur eigen hebben gemaakt? Mensen uitvragen, rotzooien in andermans boeltje?

Ze begon zich nog ellendiger te voelen toen Sjeff van de bank kwam en Vink omhelsde. Misschien zag het er ontroerend uit, dat iele lichaam tegen dat lange, logge lijf geplakt, maar voor haar was het onverdraaglijk om te zien hoe Sjeff zijn armen om hem heen sloeg en op zijn tenen ging staan en Vink tegen zich aan trok. ‘Goed dat je er bent, Julia heeft het vaak over jou,’ hoorde ze nog net boven de muziek uit.

Ze haalde een glas wijn uit de keuken, dronk het in een paar teugen leeg. Daarna nam ze plaats op de bank,

stijfjes, zonder Sjef aan te raken. Ze hield zich aan de rand vast en deed niets, ze durfde niets te doen, ze bood zich aan, en hij glimlachte flauw en sloeg zijn arm om haar middel en vouwde zich om haar heen. Hij was als een verschijning, zijn lippen bleek en zijn huid wit als zijn haar en met een schuwe blik keek hij naar haar op, hij geneerde zich voor zijn miserabele toestand.

Ze streelde hem over zijn achterhoofd, waar zijn haar dunner werd. Ze hield ervan getuige te zijn van zijn veroudering, het was intiem om hem te zien verouderen.

‘En, heb je wat meegebracht?’

Ze haalde een plastic zakje uit haar tas, zwaaide het voor zijn ogen heen en weer. ‘Nou?’

‘Helemaal niet slecht, we kunnen niet altijd Belgische bonbons blijven eten. Laat eens zien.’

Ze leegde de inhoud in zijn handen: kersjes, kikkers, zure lappen. ‘Bij dat oude vrouwtje gekocht. Ze was weer eens door een junk beroofd. Maar ze gaat gewoon door, die snoepwinkel is haar leven, zegt ze. Anders heeft ze niets meer.’

‘Haar leven nog. Haar leven is niet hetzelfde als haar snoepwinkel. Maar dat zal haar op een dag ook wel door een junk worden afgenomen.’

‘Toe, Sjef!’

‘Misschien wacht ze erop. Dat snoepwinkeltje heeft iets uitdagends. Ze is negentig en zo goed als blind, ze weet heel goed dat ze dat winkeltje niet meer kan voortzetten. Iedereen hunkert naar de dood, Julia, al lijkt het tegendeel vaak het geval en doen we alsof we de dood angstvallig vermijden. Je mag dat doodsdrijf noemen, maar het verlangen om in te slapen is veel

zachter en zoeter, doodsdrijf is de paranoïde Weense variant.'

Hij stak een snoepsleutel in zijn mond, begon er heftig op te zuigen.

'Hoe staat het met hem?' Met zijn hoofd knikte hij naar Vink.

'Kijkt me nog steeds aan alsof ik van een andere planeet kom.'

'Hij heeft geen ongelijk, je komt van een andere planeet. Alleen maakt hij de onvergeeflijke fout zich ermee te kwellen.'

'Wat?!'

'Een compliment, Julia. Maar ik bedoelde eigenlijk of hij zijn vader nog uit die sporthal gaat halen.'

'Zijn vader zit daar goed, zegt hij. Misschien leert hij het daar af zich met alles en iedereen te bemoeien. Met honderden mensen om je heen moet je je wel inhouden.'

'Is wel erg hardvochtig.'

'Vink zegt dat hij geen keuze heeft. Zijn vader in huis halen is een onmogelijkheid, hij zou zijn vader nog geen uur in huis kunnen verdragen. Ik denk wel eens: hoe dichterbij hem komt, hoe meer hij verhardt. Voor mij sluit hij zich ook af.'

Ze staarde naar het snoepgoed. Ze werd droevig van die felle, kinderlijke kleuren, maar kon haar ogen er niet van afhouden.

'Je kunt de ander ook beter niet te goed kennen,' zei Sjef.

'Vind je dan dat hij zich goed tegenover mij gedraagt? Is dat hoe jij ertegenaan kijkt? Wat is er met jou aan de hand vandaag?'

Hij omklemde haar hand, liet hem weer los. ‘Vink moet beter zijn best doen. En jij ook. Jij houdt je voor hem gesloten, je sluit je op in jezelf en in je dansschool. Laat die kinderen los, je hoeft ze niet aan te zwengelen, ze bewegen ook wel uit zichzelf. Marcella heet ze toch, ik bedoel dat talentje van je, Marcella moet je haar gang laten gaan. Zij zal dansen tot ze erbij neervalt, ze zal haar gewrichten aan flarden dansen. Ze is met die drift geboren, ze wil het zelf, ze kan niet anders dan te willen dansen. Je stelt je die vraag over haar dansen alleen vanwege haar moeder, je reageert op die moeder als een stier op een rode lap. Maar Marcella trekt zich van die opgeklopte ambities van haar moeder niets aan, dat weet jij net zo goed als ik. Je zou iets van dat meisje kunnen leren, Julia.’

Ineens wurmde hij zich achter haar vandaan en liep de kamer uit. Hij had een driftige tred, zijn hakken hamerden op het parket alsof hij ergens genoeg van had en er meteen een einde aan ging maken. Een jas viel, een sjaal, een tas, hij liet ze liggen, drukte op de knop voor de deur van het portaal en deed ook de voordeur open. Nog voordat de lift boven was, kwam hij weer terug. Hij vergiste zich nooit, hij wist dat er bezoek kwam, een bel had hij niet nodig.

Even later liepen twee vrouwen de kamer in. Ze gebaarden druk en zwierden met hun haren, vielen abrupt stil toen ze hem op de bank zagen liggen. Bedeesd, haast schuldig, namen ze plaats tussen de andere vrouwen en gingen op hun handen zitten, als om ze in te tomen.

Julia werd angstig van zijn roerloze liggen en wilde iets tegen hem zeggen, ze wist alleen niet wat. Een

voor een masseerde ze zijn vingers; toen ze bij zijn pink was aangeland, begon hij te praten. 'We weten niet eens wat dat is: een lichaam. We denken dat we het lichaam onder ogen zien als we het onszelf voorschotelen als iets van huid en haar, als een zak vol spieren, botten, pezen, bloedvaten en zenuwen. Maar dat dat het lichaam is, laat zich niet voorstellen. We zullen nooit kunnen bevatten wat we zien als we naar een arm, een oog, een buik of een nier kijken, we zullen nooit kunnen begrijpen wat wij daarmee te maken hebben. Het lichaam laat zich niet denken, er is geen groter mysterie dan het lichaam. Maar misschien vangen we een glimp op van wat het lichaam zou kunnen zijn en welke ruimte het zou kunnen openen, als we elkaar aanraken,' en hij nam haar hand en kuste hem.

Julia liet haar hand in zijn hand en keek ernaar alsof ze zijn aanraking probeerde te doorgronden. Ze boog haar hoofd en begon te stralen.

Met lede ogen zag Vink het aan. Die handtastelijkheden hoefden niets te betekenen, Julia en Sjef hadden op de dansacademie samen gedanst en oefeningen gedaan waarbij ze elkaar in alle mogelijke posities moesten vasthouden, ze sloegen armen om elkaar heen en haalden elkaar aan en masseerden voeten, schouders en nekken alsof ze deeg kneedden, ze raakten elkaar al jaren zo aan. Maar hij kon het niet aanzien en liep naar het balkon.

Geen wind, van de hogere balkons lekten druppels, soms spatte er een op de reling uiteen, op zijn handen. Achter hem geroezemoes, hij herkende Julia's stem, schor, galmend, alsof zij er een brede rivier mee moest